

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ СПОЖИВАННЯ ПЛОДОВО-ЯГІДНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ

MODERN REALITIES OF CONSUMPTION OF FRUITS AND BERRIES IN SOUTHERN UKRAINE

У статті розглянуто сучасні реалії споживання плодово-ягідної продукції на Півдні України. Загальна тенденція споживання свідчить про низькі показники в областях Півдня України, які нижчі за середній показник у країні. Встановлено, що серед чотирьох областей регіону найкращі показники виробництва та споживання плодово-ягідної продукції – в Одеській області. Визначено вплив таких економічних чинників, як ціна та рівень доходів на душу населення, на купівельну спроможність українців. Проаналізовано динаміку цін на плоди та інші продукти харчування споживчого кошику, рівень доходів покупців. Узагальнюючим висновком є те, що на рівень споживання продукції галузі садівництва впливає не тільки рівень цін на самі плоди та ягоди, а й ціна на інші важливі для пересічних громадян продукти (картоплю, молоко та м'ясо), які є у споживчому кошику покупця. Результатом низького рівня купівельної спроможності та рівня споживання плодів та ягід є вибірковий підхід до купівлі фруктів, економія витрат на користь інших продуктів харчування.

Ключові слова: ринок, купівельна спроможність, норми споживання, ціна, дохід, платоспроможність, споживчий кошик.

В статье рассмотрены современные реалии потребления плодово-ягодной продук-

ции на Юге Украины. Общая тенденция потребления свидетельствует о низких показателях в областях Юга Украины, которые ниже среднего показателя в стране. Установлено, что среди четырех областей региона лучшие показатели производства и потребления плодово-ягодной продукции – в Одесской области. Определено влияние таких экономических факторов, как цена и уровень доходов на душу населения, на покупательную способность украинцев. Проанализирована динамика цен на плоды и другие продукты питания потребительской корзины, уровень доходов покупателей. Обобщающим выводом является то, что на уровень потребления продукции отрасли садоводства влияет не только уровень цен на сами плоды и ягоды, а и цена на другие важные для рядовых граждан продукты (картофель, молоко и мясо), которые есть в потребительской корзине покупателя. Результатом низкого уровня покупательной способности и уровня потребления плодов и ягод является избирательный подход к покупке фруктов, экономия затрат в пользу других продуктов питания.

Ключевые слова: рынок, покупательная способность, нормы потребления, цена, доход, платежеспособность, потребительская корзина.

УДК [658.8:634](477)

Колокольчикова І.В.

к.е.н., доцент, докторант

Полтавська державна аграрна академія

The article deals with the modern realities of consumption of fruit and berry products in the South of Ukraine. The General trend of consumption indicates low rates in the regions of Southern Ukraine, which are below the average in the country. It is established that among the four regions of the region the best indicators of production and consumption of fruit and berry products in the Odessa region. The minimum production volumes are in the Nikolayev region. In the whole region among fruits preference is given to the production of apples, cherries, cherries and apricots. Grapes are the hallmark of Odessa region. The balance of consumption of the industry's products reveals the volume of receipt and use of fruits and berries. The main channels of use is the implementation in all directions and processing. The greatest losses of a crop at use of production were observed in the Zaporozhe and Kherson region. The influence of such economic factors as price and per capita income on the purchasing power of Ukrainians is determined. It is established that over the past five years, the prices of fruits and berries have grown rapidly, honor three times. Along with the prices for fruits, prices for such basic food products of Ukrainians as meat, milk and potatoes have also increased. This is a negative trend, because it affects the amount of fruit that the Ukrainian population buys. The income of the population over the past three years has increased by only a quarter. This is a very slow growth, which does not increase the cost of buying food, including fruits. In the reporting year, the highest rates of income per person in Zaporizhzhya and Odessa region. The lowest income in the Kherson region. In the Kherson region there is generally the lowest rate of consumption of fruits and berries and the lowest income of the population. A generalizing conclusion is that the level of consumption of horticultural products is influenced not only by the level of prices for fruits and berries themselves, but also by the price of other important products for ordinary citizens (potatoes, milk and meat) that are in the consumer basket of the buyer. The result of the low level of purchasing power and consumption of fruits and berries is a selective approach to the purchase of fruits, saving costs in favor of other foods.

Key words: market, purchasing power, consumption rates, price, income, solvency, consumer basket.

Постановка проблеми. Якість споживання продуктів харчування є основою існування людини. Від цього залежить як якість життя, так і рівень працездатності населення. Споживча цінність плодово-ягідної продукції зумовлена енергетичною, біологічною, фізіологічною, лікувально-профілактичною та органолептичною цінністю. Плоди та ягоди мають вищу енергетичну цінність, ніж овочі, завдяки вмісту в них енергомістких харчових речовин – цукру і крохмалю, тому ці продукти є в раціоні кожного українця. Однак сьогодні споживання цих продуктів нижче від мінімальної норми, і тому необхідно дослідити ці питання та встановити особливості споживання плодів та ягід

у регіонах України та оцінити рівень споживання на Півдні України, який має найбільш сприятливі природно-кліматичні умови для промислового садівництва. Також треба виокремити чинники, які найбільше впливають на показники споживання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань виробництва, якості та рівня споживання продукції галузі садівництва в Україні займаються багато вчених. Праці О.М. Шестопаля, А.І. Сало, Н.С. Руді, М.Ю. Гущина, В.В. Юрчишина присвячені питанням розвитку галузі, її економічної ефективності, питанням підвищення якості та конкурентоспроможності. Такі науковці, як В.А. Рульєв, Т.А. Маркіна, Д.Г. Лєгеза, А.А. Рихтер, досліджують

розвиток промислового садівництва саме Півдня України, підкреслюючи при цьому потенціал цього регіону та можливості галузі. Питаннями якості споживання продуктів харчування, в тому числі і плодово-ягідної продукції, у межах продовольчого забезпечення країни займаються П.Т. Саблук, О.І. Гойчук, І.Г. Ушачевич, Б.Й. Пасхавер, К.В. Береговий, Н.М. Котвицька та інші. Однак усі праці розкривають загальні тенденції в Україні, не зупиняючись на питаннях регіонального забезпечення та споживання плодів і ягід населенням.

Постановка завдання. Метою дослідження є оцінка сучасних реалій споживання плодово-ягідної продукції областями Півдня України та визначення основних економічних чинників впливу на рівень купівельної спроможності на ринку продукції садівництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Плоди та ягоди входять до складу споживчого кошика людини. Споживання цієї продукції є традиційним для українців. Улюбленими плодами серед споживачів є яблука, черешні, абрикоси та персики. Південь України має сприятливі природно-кліматичні умови для виробництва плодово-ягідної продукції, і тому в цьому регіоні товарний асортимент розширений. Основними виробниками продукції садівництва нині є господарства населення. Так, за статистичними даними, станом на 2017 р. частка господарств населення у виробництві плодів та ягід становить 83,7%. Цей показник є максимально високим за період з 2000 по 2017 р. [1].

Південь України представлений такими областями, як Запорізька, Миколаївська, Одеська та Херсонська. Підприємства цих областей займаються промисловим садівництвом та мають свої особливості у виробництві плодово-ягідної продукції (табл. 1).

Структура виробництва плодово-ягідної продукції виробниками чотирьох областей Півдня

Україна має такі загальні та персоніфіковані характерні риси. Всі області займаються виробництвом зерняткових, кісточкових, ягід та винограду. Однак Одеська область є лідером з виробництва винограду – 253,6 тис. т, відносно однакові позиції щодо цієї продукції у Миколаївській та Херсонській областях – 51,3 тис. т та 40,8 тис. т відповідно. Лідерами з виробництва ягід є Запорізька та Херсонська області – 4,4 тис. т та 4,8 тис. т.

Загалом Запорізьку область можна характеризувати як виробника плодів зерняткових культур, а саме яблук, бо в загальній структурі виробництва вони становлять 24,0%. Серед кісточкових культур пріоритет віддається черешні, абрикосу та вишні, обсяг виробництва яких у структурі складає 14,6%, 14,0% та 11,9%.

Миколаївська область має у 2017 р. найменші обсяги виробництва зерняткових та кісточкових серед інших областей півдня України, а саме 28,6 тис. т, але практично вдвічі більше в цій області вироблено винограду – 51,3 тис. т. Серед плодів перевага також налається виробництву яблук (19,6%) та абрикосів (20,3%) від загальної структури виробництва.

Херсонська область у 2017 р. є другою після Запорізької за обсягами виробництва плодів (66,2 тис. т). Яблука є пріоритетною продукцією, бо в структурі виробництва становлять 46,1%. Також у цій області виробництво винограду на досить високому рівні (40,8 тис. т).

Лідером серед усіх областей за показниками виробництва як плодів, так і винограду є Одеська область. Станом на 2017 р. вироблено 90,1 тис. т плодів, серед яких яблука є лідерами серед зерняткових – 19,7%, а вишня, черешня та абрикос – серед кісточкових: 15,1%, 11,5%, 12,1% відповідно. Винограду у цій області вироблено 253,6 тис. т.

Фонд споживання плодів, ягід і винограду в Україні у 2017 р. в областях Півдня України такий:

Таблиця 1

Виробництво плодово-ягідної продукції на Півдні України за 2017 р.

Продукція	Області, тис.т.			
	Запорізька	Миколаївська	Одеська	Херсонська
Плоди	62,1	28,6	90,1	66,2
- зерняткові:				
яблуко	20,4	8,5	27,9	34,0
груша	14,9	5,6	17,7	30,5
- кісточкові:				
слива	5,3	2,4	7,8	2,6
вишня	33,5	15,5	52,8	45,6
черешня	5,2	2,2	9,4	4,6
абрикос	7,4	3,7	13,6	4,4
персик	9,1	2,6	10,4	3,4
Ягідники	8,7	5,8	10,9	7,2
Виноград	2,6	0,8	6,4	6,6
	4,4	0,6	2,8	4,8
	7,3	51,3	253,6	40,8

Джерело: розраховано та складено автором на основі [2]

Запорізька область – 86,0 тис. т, Миколаївська область – 58,8 тис. т, Одеська область – 137,4 тис. т, Херсонська область – 50,6 тис. т. Відповідно до цього рівня і споживання в розрахунку на одну особу також буде мати відповідні розміри (рис. 1).

Як уже відмічалось раніше, господарства населення виробляють більшу частину плодово-ягідної продукції. Вони також є лідерами з виробництва картоплі, овочів. Якщо розглядати площі насаджень у структурі та в розрізі категорій господарств, то видно, що найбільше займаються садівництвом господарства населення. У цих господарствах зосереджено понад 67% усіх площ. Сільськогосподарські підприємства мають 28,2% від загальної площі у плодоносному віці. Найменший показник у фермерських господарств – 4,7% [4, с. 165]. Однак відсутність статистичного обліку не дає змоги проаналізувати баланс продукції в межах надходження та споживання щодо господарств населення. Але це можна зробити щодо сільськогосподарських підприємств (табл. 2).

Наведений баланс плодів, ягід та винограду за 2017 р. у сільськогосподарських підприємствах показує, що у Запорізькій області плоди було реалізовано за всіма напрямками, переробка вина мінімальна. У Миколаївській та Одеській областях більше надходження – це виноград, який у подальшому реалізовано у всіх напрямках і на переробку. У Херсонській області надходження плодів, ягід і винограду майже однакове. Більша частина реалізована у всіх напрямках.

За показником витрат під час зберігання треба відмітити, що у відсотковому значенні пропорційно обсягам надходження максимальний показник у Запорізькій та Херсонській областях, а саме втрати становили 0,6% та 0,8% від загального надходження.

Кількість споживання будь-якої продукції залежить від багатьох факторів, які можна поділити на економічні та соціальні. До економічних відносимо рівень доходів споживача, ціни на продукти споживчого кошика, співвідношення попиту та пропозиції. Серед соціальних факторів – культура споживання продукції, статус споживача, етап життєвого циклу його сім'ї, час здійснення купівлі тощо.

Плодово-ягідна продукція у споживчому кошику займає відповідне місце, однак, як уже відмічалось раніше, норми споживання цієї продукції споживачами Півдня України нижчі, ніж мінімальна норма (60 кг на 1 особу за рік) [5]. Основними причинами цього стану є практика економії коштів на придбання плодів, ягід і винограду та купівлі інших продуктів, які є основою раціону кожного українця: картоплі, молока, м'яса, яєць. І ріст цін на інші продукти харчування пересічного громадянина частіше приводить до зниження рівня споживання плодів, ніж ріст цін на самі плоди (табл. 3).

Наведена динаміка середніх цін на основні продукти споживчого кошика українського споживача свідчать про те, що за 2013–2017 рр. ціни на плоди виростили практично в 3 рази, і станом на 2017 р. становили 8766,6 грн/т. Порівняно з 2016 р. ціни на плоди виростили практично на 50%. Це негативна тенденція, тому що підвищення цін на цю продукцію приводить до відповідного зниження попиту та споживання. За іншими продуктами також бачимо, що ціни на молоко та м'ясо за 5 років виростили практично в 2 та 2,5 рази, а порівняно з попереднім 2016 р. – на 41,7% та 32,4% відповідно. На картоплю та овочі ціни виростили лише на 25,2% та 5,4% відповідно порівняно з 2016 р. Аналогічна ситуація і з цінами на яйця. Таким чином, низький рівень споживання плодів, ягід та винограду можна обґрунтувати частково ростом цін на цю

Рис. 1. Фонд споживання плодів, ягід і винограду в розрахунку на одну особу в областях Півдня України станом на 2017 р.

Джерело: розраховано та складено автором на основі [3]

Таблиця 2

**Баланс плодів, ягід і винограду
у сільськогосподарських підприємствах Півдня України у 2017 році**

Показники	Області, тис. т.			
	Запорізька	Миколаївська	Одеська	Херсонська
Надходження				
- запаси на початок року	5,2	2,0	1,0	5,5
- вироблено				
плоди та ягоди	10,0	2,5	5,0	31,2
виноград	0,3	48,2	153,2	36,2
- куплено та інші надходження	0,2	-	35,6	0,1
Використання				
- перероблено на вино	0,5	3,8	23,2	11,4
- реалізовано за всіма напрямками	10,4	48,2	170	52,0
- витрати під час зберігання	0,1	0,1	-	0,6
- запаси на кінець року	4,7	0,6	1,6	8,9

Джерело: розраховано та складено автором на основі [3]

Таблиця 3

**Середні ціни реалізованої продукції сільського господарства
сільськогосподарськими підприємствами**

Продукція, т.	2013	2014	2015	2016	2017	2017 до 2016, %	2017 до 2013, %
Картопля	1860,9	2173,6	2436,3	2631,8	3296,3	125,2	177,1
Овочі	2354,0	2514,3	3903,4	3924,2	4136,1	105,4	175,7
Плоди	3010,8	2429,1	5894,5	5863,8	8766,6	149,5	291,2
М'ясо	12901,3	15736,9	21966,2	22468,0	31838,4	141,7	246,8
Молоко	3364,0	3588,4	4347,3	5461,8	7234,0	132,4	215,0
Яйця	656,7	782,4	1333,2	1108,7	1145,9	103,3	174,5

Джерело: розраховано та складено автором на основі [1]

Таблиця 4

Доходи населення в розрахунку на 1 особу Півдня України за 2015–2017 рр.

Області, грн./ос.	2015	2016	2017	2017 до 2016, %
Запорізька	36277,4	43461,6	52726,9	121,3
Миколаївська	29342,1	34970,5	43851,8	125,4
Одеська	32384,5	39132,1	48473,7	123,9
Херсонська	27880,0	32967,9	40242,6	122,1

Джерело: розраховано та складено автором на основі [7]

продукцію та стрімке подорожчання інших важливих для споживача продуктів, таких як картопля, м'ясо та молоко [6].

Іншим чинником, який впливає на платоспроможність покупців та рівень споживання плодів та іншої продукції, є дохід. Простежимо, як змінився цей показник за останні роки (табл. 4) [7].

Доходи населення в розрахунку на 1 особу за останні 2 роки в середньому в областях Півдня України виросли у Запорізькій та Миколаївській областях на 21,3% та 25,4%, в Одеській та Херсонській області – на 23,9% та 22,1% відповідно. Якщо зіставити ці цифри з ростом цін на основні продукти харчування українців, то зрозуміло, що споживання плодів як складника раціону не збільшиться у зв'язку з дефіцитом коштів у насе-

лення та неможливістю замінити кількість споживання одного продукту на інший, наприклад м'яса на плоди.

Висновки з проведеного дослідження. Підтверджено, що нині споживання плодів, ягід та винограду споживачами Півдня України має дуже низький рівень. Мінімально встановлена норма споживання плодово-ягідної продукції – 60 кг/рік, у всіх областях Півдня цей показник нижчий за норму. Найменше споживання цієї продукції у Херсонській області – 48,1 кг/рік, найбільше – 57,6 кг/рік – в Одеській області. Основними економічними чинниками впливу на рівень та обсяги споживання плодів та ягід є ціни реалізації та рівень доходів населення. Проведений порівняльний аналіз дає підстави стверджувати, що не тільки ріст цін

на плоди у 2017 р. порівняно з 2016 р. на 49,5% знизив обсяги споживання продукції, а й ціни на інші товари споживчого кошика, які виросли більш ніж у 2 рази, змішують споживачів відмовлятися від купівлі фруктів та віддавати перевагу іншим продуктам, таким як картопля, молоко та м'ясо. Неможливість збільшити споживання фруктів підтверджує і повільний ріст доходів населення за останні 2 роки, бо ці доходи ростуть повільніше, аніж ціни на продукти харчування. Таким чином, можна дійти узагальненого висновку, що основний вплив на рівень споживання фруктів в областях Півня України чинять низькі доходи та швидкий ріст на ці продукти харчування у споживчому кошику пересічного українця.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Україна у цифрах 2017: статистичний збірник за 2017 рік / Державна служба статистики України. Київ, 2018. 240с. URL: <http://ukrstat.org/ua> (дата звернення 23.04.2019).
2. Рослинництво України: статистичний збірник за 2017 рік / Державна служба статистики України. Київ, 2018. 222с. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення 23.04.2019).
3. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України: статистичний збірник / Державна служба статистики України. Київ, 2018. 59с. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення 23.04.2019).
4. Колокольчикова І.В. Привабливість галузі садівництва України. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Полтава: ПДАА. 2015. Вип. 1 (10). С. 163–169.*
5. Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення: Постанова від 14 квітня 2000 р. № 656 / Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.buhoblik.org.ua/big/postanova656.html> (дата звернення 23.04.2019).
6. Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення: Постанова від 11 жовтня 2016р. № 780 / Кабінет Міністрів України. URL: http://www.buhoblik.org.ua/big/postanova_656.html (дата звернення 23.04.2019).
7. Статистичний щорічник України за 2017 рік: статистичний збірник / Державна служба статистики України. Київ, 2018. 540 с. URL: <http://ukrstat.org/ua> (дата звернення 23.04.2019).
8. Пасхавер Б.Й. Сучасний стан продовольчої безпеки. *Економіка АПК. 2014. № 4. С. 5–12.*
9. Пасхавер Б.Й. Тенденції та проблеми національного продовольчого споживання. *Економіка АПК. 2014. № 10. С. 5–13.*
10. Деякі питання продовольчої безпеки: Постанова від 5 грудня 2007 р. № 1379 / Кабінет Міністрів України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1379-2007-p> (дата звернення 23.04.2019).

REFERENCES:

1. State Statistics Service of Ukraine (2018) *Ukraina u tsyfrakh 2017: statystychnyi zbiryk za 2017 rik* [Ukraine in numbers 2017: The Statistical Yearbook for 2017], Kyiv: State Statistics Service of Ukraine. Available at: <http://ukrstat.gov.ua> (accessed 23 April 2019) (in Ukrainian).
2. State Statistics Service of Ukraine (2018) *Roslynnytstvo Ukrainy: statystychnyi zbiryk za 2017 rik* [Crop production in Ukraine in 2017: The Statistical Yearbook for 2017], Kyiv: State Statistics Service of Ukraine. Available at: <http://ukrstat.gov.ua> (accessed 23 April 2019) (in Ukrainian).
3. State Statistics Service of Ukraine (2018) *Balansy ta spozhyvannia osnovnykh produktiv kharchuvannia naseleнням Ukrainy: statystychnyi zbiryk* [Balance sheets and consumption of basic foodstuffs by the population of Ukraine The Statistical Yearbook for 2018], Kyiv: State Statistics Service of Ukraine. Available at: <http://ukrstat.gov.ua> (accessed 23 April 2019) (in Ukrainian).
4. Kolokolchikova I.V. (2015) Pryvablyvist haluzi sadivnytstva Ukrainy [The attractiveness of the horticulture industry in Ukraine]. *Naukovi pratsi Poltavskoi derzhavnoi ahrarnoi akademii, Poltava: PDAA, vol. 1, no. 10, pp. 163–169* (in Ukrainian).
5. Pro zatverdzhennia naboriv produktiv kharchuvannia, naboriv neprodovolchykh tovariv ta naboriv posluh dlia osnovnykh sotsialnykh i demohrafichnykh hrup naseleння Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy [About the approval of sets of food, sets of nonfood goods and sets of services for the main social and demographic groups of the population Resolution of the Cabinet Of Ministers of Ukraine]. Available at: <http://www.buhoblik.org.ua/big/postanova656.html> (accessed 23 April 2019) (in Ukrainian).
6. Pro zatverdzhennia naboriv produktiv kharchuvannia, naboriv neprodovolchykh tovariv ta naboriv posluh dlia osnovnykh sotsialnykh i demohrafichnykh hrup naseleння Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy [About the approval of sets of food, sets of nonfood goods and sets of services for the main social and demographic groups of the population Resolution of the Cabinet Of Ministers of Ukraine]. Available at: http://www.buhoblik.org.ua/big/postanova_656.html (accessed 23 April 2019) (in Ukrainian).
7. State Statistics Service of Ukraine (2018) *Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2017rik: statystychnyi zbiryk za 2017 rik* [Statistical Yearbook of Ukraine in numbers 2017: The Statistical Yearbook for 2017], Kyiv: State Statistics Service of Ukraine. Available at: <http://ukrstat.gov.ua> (accessed 23 April 2019) (in Ukrainian).
8. Paskhaver B.I. (2014) Suchasnyi stan prodovolchoi bezpeky [Current state of food security]. *Ekonomika APK, no. 4, pp. 5–12* (in Ukrainian).
9. Paskhaver B.I. (2014) Tendentsii ta problemy natsionalnogo prodovolchoho spozhyvannia [Trends and problems of national food consumption]. *Ekonomika APK, no. 10, pp. 5–13* (in Ukrainian).
10. Deiaki pytannia prodovolchoi bezpeky Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy [Some issues of food security Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1379-2007-p> (accessed 23 April 2019) (in Ukrainian).

Kolokolchykova IrynaCandidate of Economic Sciences,
Associate Professor, Doctoral Student
Poltava State Agrarian Academy**MODERN REALITIES OF CONSUMPTION OF FRUITS AND BERRIES IN SOUTHERN UKRAINE**

The purpose of the article. Fruits and berries are included in the human consumer basket. Consumption of these products is traditional for Ukrainians. Favorite fruits among consumers are apples, cherries, apricots and peaches. The South of Ukraine has favorable natural and climatic conditions for the production of fruit and berry products, which means that in this region the range of products has been expanded. The consumer value of fruit and berry products is due to energy, biological, physiological, therapeutic and organoleptic value. Fruits and berries have a high energy value than vegetables, Thanks to their energy-intensive nutrients-sugar and starch, so these products are in the diet of every Ukrainian. However, today the consumption of these products is below the minimum standard, and therefore it is necessary to study these issues and to establish the features of consumption of fruits and berries in the regions of Ukraine; to assess the level of consumption in the South of Ukraine, which has the most favorable natural and climatic conditions for industrial gardening. It is also necessary to identify the factors that have the greatest impact on consumption. The article is the objective analysis of the level of consumption of fruits, berries and grapes in the regions of the South of Ukraine and determination of the main factors influencing this figure.

Methodology. The specificity of scientific tasks, which is the subject of research, requires the use of a set of methods that allow to analyze the current state of production of fruits and vegetables, as well as to assess the level of consumption of products. The study was conducted using the monographic method, a comprehensive and systematic approach to determining trends and patterns, economic and statistical methods.

Results. Today, the consumption of fruits, berries and grapes by consumers in the South of Ukraine is very low. Consumption of fruits and berries in the region is below normal. Low consumption of these products in Kherson region, most of all in Odessa region. The main economic factors affecting the level and volume of consumption of fruits and berries are sales prices and incomes. Comparative analysis suggests that the decline in consumption is influenced both by the increase in the price of fruits and the rise in the price of other, more valuable food products for consumers – milk, meat, potatoes. Also, the reason for the decline in fruit consumption is the slow growth of incomes. Thus, the consumer basket of Ukrainians today consists mainly of products such as bread, milk, meat, potatoes. Fruits are bought on a residual basis.

Practical implications. The well-being and development of a nation depends on the individual. The level of food supply, the ability to freely buy and not to save and save on food, directly affects the productivity and level of motivation of employees. Today in Ukraine it is necessary to adjust the price situation in the market and improve the economic performance of citizens. The use of natural resource potential of the industry of industrial horticulture in the South of Ukraine along with marketing commodity, price, and marketing and communication policy will lead to the strengthening of economic indicators and growth of the Fund of consumption of fruits and vegetables.

Value/originality. The article is devoted to the topical issue of providing food, namely fruits and berries, within the food security of the nation. The selective approach to the analysis of indicators of consumption of products in each separate region of the South of Ukraine allows estimating the use of natural resource potential, culture of consumption and factors of influence on the result. All this is aimed at establishing and eliminating the main reasons for reducing the consumption of fruits and berries in the South of Ukraine and search.